



**Republica Moldova**

**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

**DECIZIE**

**DE INADMISIBILITATE**

*a sesizării nr. 188g/2019*

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din  
articolul 53 din Codul de procedură civilă

*(examinarea cererii de recuzare)*

CHIȘINĂU

23 decembrie 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Vladimir ȚURCAN, *președinte*,  
dlui Eduard ABABEI,  
dlui Nicolae ROȘCA,  
dnei Liuba ȘOVA,  
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,  
cu participarea dnei Eugenia Mîța, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 22 octombrie 2019,  
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,  
Având în vedere actele și lucrările dosarului,  
Deliberând pe 23 decembrie 2019 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

## ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „Propunerea de recuzare se examinează de instanța sesizată cu acțiunea.” din articolul 53 alin. (1) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl avocat Pavel Pitihin în dosarul nr. 2ac-147/2019, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către dna judecător Liuba Pruteanu de la Curtea de Apel Chișinău, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

### A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Curții de Apel se află cererea de chemare în judecată depusă de S.R.L. „Gersola” împotriva S.R.L. „Agrochem-Imperix” cu privire la încasarea datoriei. În calitate de judecător-raportor la examinarea cauzei a fost desemnată dna Natalia Simciuc.

4. Prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 368/21 din 24 septembrie 2019 a fost acceptată cererea de demisie a dnei judecător Natalia Simciuc și s-a propus Președintelui Republicii Moldova eliberarea acesteia, începând cu data de 1 noiembrie 2019, din funcția de judecător al Curții de Apel Chișinău.

5. Pe 25 septembrie 2019, în cadrul ședinței de judecată, reprezentantul intimatului a atenționat instanța de judecată că, în opinia sa, odată ce Consiliul Superior al Magistraturii a acceptat cererea de demisie a dnei judecător Natalia Simciuc, ea nu mai putea să-și exercite atribuțiile judiciare, inclusiv în cauza persoanei pe care el o apără.

6. Având în vedere faptul că dna judecător Natalia Simciuc a participat în continuare la examinarea cauzei, pe data de 2 octombrie 2019

reprezentantul intimatului a înaintat, prin intermediul poștei electronice, o cerere de recuzare a completului de judecată.

7. Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1295 din 7 octombrie 2019, dna Natalia Simciuc a fost eliberată din funcția de judecător al Curții de Apel Chișinău din data de 1 noiembrie 2019.

8. Pe 8 octombrie 2019 dl avocat Pavel Pitihin a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 53 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care reglementează procedura de soluționare a cererii de recuzare.

9. Prin încheierea din aceeași dată, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

## **B. Legislația pertinentă**

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

### Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

### Articolul 116 Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sânt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.”

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

### Articolul 53 Procedura de soluționare a cererii de recuzare

„(1) **Propunerea de recuzare se examinează de instanța sesizată cu acțiunea.** Instanța examinează explicațiile persoanei a cărei recuzare se solicită, dacă acestea au fost depuse, și ascultă opinia participanților la proces. Nu se admite interogarea ca mijloc de dovadă a motivelor de recuzare, nici efectuarea unor acte de procedură.

(2) Cererea de recuzare se distribuie spre soluționare în mod aleatoriu prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor și se examinează în cel mult 5 zile lucrătoare din momentul repartizării, fără a afecta continuitatea ședinței de judecată, însă până la soluționarea cererii de recuzare se amână pledoariile.

(3) Dacă, din motivul recuzării, în instanța sesizată cu cauză nu se poate constitui complet de judecată, cererea de recuzare se va judeca de instanța ierarhic superioară spre care se îndreaptă calea de atac respectivă.

[...]

(5) Instanța decide asupra recuzării în camera de deliberare printr-o încheiere motivată, care nu se supune nici unei căi de atac decât odată cu fondul hotărârii sau al deciziei.”

## ÎN DREPT

### A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției de neconstituționalitate pretinde că dispozițiile criticate contravin prevederilor cuprinse la articolul 20 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție.

13. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că prevederile contestate încalcă accesul la justiție, deoarece cererea de recuzare trebuie examinată de către judecătorii de la o instanță ierarhic superioară, însă nu de judecătorii de la aceeași instanță. Prin urmare, dispozițiile contestate nu satisfac standardele unui proces echitabil și nu asigură imparțialitatea judecătorilor.

14. În final, autorul excepției a menționat că prevederile contestate sunt contrare articolelor 4, 7, 20, 23, 26 și 54 din Constituție, precum și articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

### B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl avocat Pavel Pitihin în dosarul nr. 2ac-147/2019, pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Excepția este formulată de un subiect abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „Propunerea de recuzare se examinează de instanța sesizată cu acțiunea.” din articolul 53 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

19. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că, deși autorul excepției susține că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 4, 7, 23, 26 și 54 din Constituție, în motivarea sesizării sunt prezentate argumente care se referă doar la încălcarea accesului liber la justiție și a principiului imparțialității judecătorilor.

20. Cu referire la critica de neconstituționalitate a prevederilor contestate raportată la articolul 20 Constituție, Curtea apreciază că aceasta nu poate fi reținută.

21. Curtea menționează că articolul 20 din Constituție garantează oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Totodată, Curtea reține că un atribut esențial al unui proces echitabil îl reprezintă principiul imparțialității judecătorului. În acest sens, articolul 116 din Constituție stabilește că

judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii (a se vedea DCC nr. 62 din 19 septembrie 2016, § 20; DCC nr. 13 din 9 februarie 2018, § 20, și DCC nr. 106 din 7 octombrie 2019 §18).

22. Curtea subliniază că exercitarea accesului liber la justiție și a dreptului la un proces echitabil nu poate avea loc decât într-un anumit cadru juridic, stabilit de legislator, cu respectarea anumitor exigențe, de natură a preveni eventualele abuzuri și tergiversarea soluționării cauzelor deduse judecății.

23. Curtea reține că legea procesuală civilă instituie anumite garanții în ceea ce privește echitatea procesului de examinare a cererii de recuzare.

24. În acest sens, Curtea relevă că, potrivit articolului 53 alin. (2) din Codul de procedură civilă, cererea de recuzare [...] se examinează în cel mult 5 zile lucrătoare din momentul repartizării, fără a afecta continuitatea ședinței de judecată, însă până la soluționarea cererii de recuzare se amână pledoariile. Alin. (3) prevede că, dacă din motivul recuzării, în instanța sesizată cu cauza nu se poate constitui un complet de judecată, cererea de recuzare se va judeca de instanța ierarhic superioară, spre care se îndreaptă calea de atac respectivă.

25. O altă garanție procedurală, care asigură echitatea procesului de examinare a cererii de recuzare, a fost instituită de legislator la alin. (5) art. 53 al Codului de procedură civilă, conform căruia asupra recuzării se decide în camera de deliberare printr-o încheiere motivată, care poate fi atacată odată cu fondul hotărârii sau al deciziei. În acest sens, Curtea Europeană a reținut în hotărârea *Rustavi Broadcasting Company Ltd și alții v. Georgia* din 18 iulie 2019, § 345, că stabilirea unei încălcări a dreptului la un proces echitabil nu se putea baza pe o pretinsă lipsă de independență sau de imparțialitate a unui tribunal competent, dacă decizia luată poate fi supusă controlului ulterior al unui organism judiciar care deține jurisdicție deplină și care asigură respectarea garanțiilor prevăzute de articolul 6 § 1 din Convenție.

26. De asemenea, ca o garanție suplimentară, pentru înlăturarea oricăror suspiciuni de părtinire a judecătorului, legislatorul a prevăzut în Legea nr.178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor răspunderea acestora pentru nerespectarea îndatoririi de a se abține atunci când judecătorul știe sau trebuia să știe că există una dintre circumstanțele prevăzute de lege pentru abținerea sa (articolul 4 alin. (1) lit. a)).

27. Cu referire la argumentele autorului excepției potrivit cărora examinarea cererii de recuzare de către colegii judecătorului recuzat nu asigură imparțialitatea și o corectă soluționare a acesteia, Curtea menționează că relațiile de colegialitate dintre judecătorii aceleiași instanțe nu conduc automat la concluzia lipsei de imparțialitate a judecătorilor, care urmează să soluționeze cererea de recuzare îndreptată împotriva unui alt judecător. De asemenea, o garanție a imparțialității judecătorilor care examinează cererea de recuzare îl reprezintă și faptul că ședința de examinare a unei astfel de cereri se desfășoară fără participarea judecătorului recuzat.

28. Curtea Europeană a menționat în jurisprudența sa că, atunci când este vorba de stabilirea imparțialității unei instanțe în sensul articolului 6, este necesar să se aibă în vedere nu doar convingerea și comportamentul personal al judecătorului în acea cauză, ci și dacă instanța oferă, în mod obiectiv, garanții suficiente pentru a exclude în acest sens orice îndoială legitimă (*Thomann v. Elveția*, 10 iunie 1996, § 30).

29. Astfel, având în vedere cele menționate, Curtea reține că dispozițiile contestate nu aduc atingere accesului liber la justiție și nici dreptului la un proces echitabil, garantate de articolul 20 din Constituție, deoarece nu înlătură posibilitatea de a beneficia de drepturile și garanțiile procesuale instituite prin lege, în cadrul unui proces judecat de către o instanță independentă, imparțială și stabilită prin lege, într-un termen rezonabil.

30. Mai mult, regulile procedurale în materie de recuzare nu sunt reguli de drept comun privind judecarea în fond a cauzei. Ele au un caracter special, de verificare a conformității motivelor invocate de recuzare și abținere cu cele prevăzute de lege (DCC nr. 62 din 19 septembrie 2016, §31). Astfel, cererea de recuzare nu constituie o acțiune de sine stătătoare, dar o procedură integrată în procesul pendinte, al cărei scop este să asigure buna desfășurare a judecății.

31. Prin urmare, în baza celor menționate supra, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

### **DECIDE:**

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a textului „Propunerea de recuzare se examinează de instanța sesizată cu acțiunea.” din articolul 53 alin. (1) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl avocat Pavel Pitihin în dosarul nr. 2ac-147/2019, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**Președinte**

**Vladimir ȚURCAN**

*Chișinău, 23 decembrie 2019*

*DCC nr. 148*

*Dosarul nr. 188g/2019*